

Wzrosła liczba przeszczepów od żywych dawców, ale nadal jest niska

2015-01-14

Źródło PAP

W 2014 r. przeszczepiono w Polsce 1616 narządów wewnętrznych. Od zmarłych dawców użyto podobną liczbę organów jak w minionych dwóch latach, po raz kolejny wzrosła natomiast liczba przeszczepów od żywych dawców – wynika z danych Poltransplantu.

W 2014 r. przeszczepiono w Polsce 1616 narządów wewnętrznych. Od zmarłych dawców użyto podobną liczbę organów jak w minionych dwóch latach, po raz kolejny wzrosła natomiast liczba przeszczepów od żywych dawców – wynika z danych Poltransplantu.

W 2012 r. zanotowano rekordową liczbę przeszczepów, po raz pierwszy przeprowadzono wtedy 1610 takich zabiegów, o prawie 10 proc. więcej niż rok wcześniej. Od tego czasu liczba transplantacji utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2013 r. odbyło się 1611 transplantacji, a w minionym roku liczba przeszczepów była podobna.

Z danych Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego ds. Transplantacji "Poltransplant" wynika, że zdecydowana większość narządów pozyskiwana jest od zmarłych dawców. W 2014 r. przeszczepiono ich 1531, podczas gdy w 2013 r. od zmarłych dawców pochodziło 1536 organów, a w 2012 r. – 1545.

Stale zwiększa się natomiast liczba przeszczepów narządów od żywych dawców. W 2014 r. wykonano 85 takich zabiegów, najwięcej jak do tej pory. W 2013 r. wykonano 75 takich transplantacji, a w 2012 r. – 65. Najczęściej od żywych dawców przeszczepia się nerki, w 2013 r. wykonano 55 takich zabiegów; 30 osobom przeszczepiono fragment wątroby.

Mimo wzrostu transplantacji od żywych dawców odsetek tych zabiegów w naszym kraju jest wciąż niski. Przypada na nie zaledwie 5 proc. wszystkich przeszczepów. W innych krajach jest ich znacznie więcej. W USA i większości państw Unii Europejskiej od żywych dawców przeszczepia się nieco więcej nerek niż od zmarłych.

W Polsce także u dzieci wykonuje się mniej przeszczepów narządów pobranych od żyjących dawców, choć u nich sytuacja jest znacznie lepsza niż u dorosłych. Według prof. Piotra Kalicińskiego z Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie od żywych dawców pochodzi 40 proc. przeszczepianych maluchom nerek oraz 15-20 proc. fragmentów wątroby. Dawcami są na ogół rodzice dzieci wymagających tego rodzaju transplantacji.

W transplantacjach organów od zmarłych dawców również dominują przeszczepy nerki. W 2014 r. przeszczepiono 1046 tych narządów (w 2013 r. - 1076). Na drugim miejscu są przeszczepy wątroby – w 2014 r. wszczepiono 336 tych organów, a w 2013 r. - 318. Na kolejnych miejscach są transplantacje serca, nerki wraz z trzustką oraz płuca.

Na podobnym poziomie utrzymuje się wciąż liczba chorych oczekujących na przeszczep. Według danych Poltransplantu na koniec 2014 r. było zgłoszonych 1538 pacjentów. Najwięcej z nich, bo aż 921, oczekiwało na transplantację nerki; ponad 350 osób czeka na nowe serce.

Jednocześnie zwiększa się liczba oczekujących na przeszczep kończyny górnej – na koniec 2014 r. na liście oczekujących było 17 osób. W Polsce wykonuje się jedynie pojedyncze takie zabiegi. W 2014 r. przeprowadzono tylko jeden taki przeszczep, ale zainteresowanie nimi rośnie.

Nie zwiększa się natomiast liczba dawców narządów wykorzystywanych we wszystkich przeszczepach. W 2014 r. wykorzystano narządy od 594 tzw. dawców rzeczywistych, czyli takich, od których pobrano przynajmniej jeden organ (od ponad połowy tych dawców zwykle pobiera się co najmniej dwa narządy). Tyle samo dawców rzeczywistych było w 2013 r., a w 2012 r. – 615.

Stale i to znacząco zwiększa się natomiast liczba potencjalnych niespokrewnionych dawców szpiku kostnego i krwi pępowinowej. W Centralnym Rejestrze Niespokrewnionych Potencjalnych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej na koniec 2014 r. było zgłoszonych ponad 768 tys. takich osób (w 2013 r. było ich około 540 tys., a w 2012 r. – prawie 124 tys.)

Zgodnie z obowiązującymi w naszym kraju przepisami lekarze mogą pobrać narządy i tkanki od każdego zmarłego, który za życia nie wyraził sprzeciwu. Zgoda rodziny nie jest wymagana. Lekarze zawsze jednak rozmawiają o pobraniu narządów z najbliższymi zmarłego. Jego rodzina nie jest jednak pytana o zgodę na przeszczep, lecz o to, jaka w tej sprawie była wola zmarłego.

Osoby, które nie chcą, by po śmierci pobrano ich narządy do transplantacji, powinny to zgłosić w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów wprowadzonym przez Poltransplant (można to zrobić osobiście,

listownie lub przez formularz na stronie internetowej).

Prawo dopuszcza w Polsce możliwość wykonywania tzw. przeszczepów krzyżowych nerek od żywych dawców niespokrewnionych. Według art. 13 Ustawy Transplantacyjnej musi być to jednak uzasadnione „szczególnymi względami osobistymi”.

Chodzi o takie sytuacje, gdy potencjalni biorcy, którzy mają wśród swoich bliskich osoby, które chcą i mogą być dawcą nerki, ale z przyczyn immunologicznych (niezgodność grup krwi, przeciwciała anty-HLA u biorcy) nie mogą być dawcą dla swojego bliskiego, mogą uczestniczyć w programie przeszczepień krzyżowych.

Dawca taki może oddać nerkę biorcy z innej pary, w zamian za przeszczepienie nerki od dawcy żywego z tej pary, która jest w podobnej sytuacji. Dobry dobór porównywalnych par, różniących się wyłącznie immunologicznie, wymaga jak największej liczby kandydatów do takiej procedury, czyli koordynacji centralnej.

Poltransplant twierdzi, że jest przygotowany do koordynowania przeszczepów krzyżowych dysponując bazą osób oczekujących na przeszczepienie nerki oraz rejestrem żywych dawców. Więcej informacji na ten temat na stronie www.poltransplant.org.pl. (PAP)